

*Перемисьлянська РДА
Районний відділ освіти*

Акція

День юного натураліста

Костенівська ЗШ І-ІІІ ст.

Перемисьляни – 2008

Захід: “Прибери планету”

Завданнями заходу є:

- Сприяти усвідомленню особистої причетності до проблем побутового забруднення, формуванню почуття відповідальності за стан найближчого оточення в процесі вивчення глобальної екологічної проблеми побутового забруднення і дослідження її проявів на місцевому рівні;
- Привернути увагу громадськості до глобальних проблем побутового забруднення;
- Реалізувати практичні уміння у природоохоронних заходах: прибирання шкільних територій, збір та передача пластикових пляшок для переробки.

Захід : “Посади своє дерево”

Для учнів нашої школи участь у таких заходах є традицією: висаджуються дерева на шкільній території впродовж року та проводиться догляд за ними.

У рамках цієї акції:

“Зростаємо разом”

- Молодші школярі доглядають за насадженнями хвойних біля школи.

“Доглядаємо саджанці”

- Старші школярі облаштовують територію шкільного саду, прибирають опале листя, звільняють від сухостою.

Виставка : “Квітковий вернісаж”

- Метою заходу є розвиток естетичного смаку учнів, виховання любові до природи, вироблення дизайнерських навичок, цінування життя у різних його проявах

Ярмарок милосердя

- Щороку в школі проходять ярмарки милосердя, на яких учні пригощають дарами природи подарованими щедрою осінню, а також власноруч приготованими стравами.

- Цьогоріч вилучені кошти були передані у фонд підтримки громадян, які постраждали внаслідок стихійного лиха на Закарпатті.

Збір урожаю

- При Костенівській ЗШ І-ІІІст. є навчально-дослідна ділянка, на якій учні вирощують овочеві та декоративні культури, вивчають явища в житті рослин, вплив різних шкідників на життєдіяльність рослин.
- Акція “День юного натураліста” співпала із збором урожаю на ділянці. Зібраний урожай надходить у шкільну їдальню з метою здешевлення гарячих обідів.

Щедро вродили гарбузи. Молодші школярі допомагають у зборі врожаю.

Мета: привернути увагу учнів до проблеми сміття в населеному пункті; розвивати екологічне мислення; виховувати бережливе ставлення до природи.

Обладнання: магнітна дошка; зображення земної кулі; таблички з буквами А, Б, В.

Хід гри

Ведучий. Добрий день, дорогі друзі. Я вітаю всіх, хто зібрався в цьому залі. Наш ерудиціон присвячений одній з найбільш актуальних тем сьогодення - забрудненню планети Земля.

Сьогоднішнє населення Землі – суспільство суперспоживачів. Підраховано: на кожного з нас протягом року витрачається 20т сировини, щоправда, більша його частина – 97% - іде ... у сміття.

Сміття поступово перетворюється на монстра цивілізації. При теперішньому становищі економіки і культури побуту люди ще довго приречені жити серед цих рукотворних монументів своєї безтурботності. Питання «Куди подіти сміття?» стає все актуальнішим. І ми спробуємо дати відповідь сьогодні на нього.

(На магнітній дошці намальована земна куля, на ній прикріплені невеликі смужки паперу – «сміття» - двох кольорів, що відповідають двом командам. Команда за кожну правильну відповідь отримує свою смужку, а земна куля «очищається» від сміття.)

Тур 1. «Що ми викидаємо, або золоті розсипи смітників»

Команди отримують таблички-вказівки з буквами А, Б, В. На кожне запитання ведучий дає три варіанти відповідей. За сигналом ведучого команди піднімають відповідну табличку.

Запитання

1. Більшу частину сміття, що забруднює Землю, становить:
А) *пластмаса*;
Б) скло;
В) метал.
2. Рекордсменами за кількістю побутових відходів є мешканці:
А) Москви;
Б) Лондона;
В) **Нью-Йорка**.
3. Яка галузь промисловості у Франції вважається найактивнішою і прибутковою:
А) виробництво пакувальних матеріалів;
Б) **переробка сміття**;
В) виробництво автомобілів?
4. Перед початком утилізації відходів, їх необхідно:
А) *розсортувати*;
Б) зібрати в одному місці;
В) подрібнити.
5. Для того, щоб переробити пластмасу, її необхідно:
А) компостувати;
Б) *спалити при певних умовах*;
В) переплавити.
6. Першочергове завдання під час вибору місця звалища:
А) *захист поверхні землі і ґрунтових вод*;
Б) огороження місця звалища;
В) укомплектування певною технікою.
7. Поява несанкціонованих звалищ тягне за собою:
А) забруднення ґрунту;

- Б) спотворення ландшафту;
  - В) зміну кліматичних умов (*вологість, температура*).
8. Основою для розроблення санітарних норм, а також рішення про відкриття або призупинення того чи іншого виробництва є:
- А) *гранично допустима концентрація речовин*;
  - Б) наявність важких металів;
  - В) державний стандарт якості.
9. Шкідливі викиди впливають:
- А) тільки на місця, де з'явилося забруднення;
  - Б) на близькі регіони;
  - В) *навіть на території, що віддалені від місця, де виникло забруднення*.
10. Найстрашніший «додаток» до води:
- А) побутове сміття;
  - Б) *пестициди*;
  - В) мінеральні добрива.
11. Яку країну називають «смітником Європи»:
- А) *Британію*;
  - Б) Польщу;
  - В) Росію?
12. Більше половини загальної кількості сміття в країнах Європейського економічного співтовариства припадає на:
- А) важку промисловість;
  - Б) легку промисловість;
  - В) *сільське господарство*.
13. Які з радіоактивних відходів цілеспрямовано розсіюють навколишнє середовище:
- А) *гази*;
  - Б) рідини;
  - В) тверді речовини?
14. Найефективніший шлях боротьби із все більшою кількістю відходів, які потрапляють у довкілля:
- А) їх захоронення;
  - Б) розробка правових механізмів регулювання процесу;
  - В) *рециркуляція* (повторне використання).
15. Надходження в середовище шкідливих речовин, які призводять до порушення функціонування екосистем, називають:
- А) *забрудненням*;
  - Б) екологічною кризою;
  - В) інтродукцією.
16. Перше місце за сумарним обсягом викидів шкідливих речовин в атмосферу займає:
- А) теплоенергетика;
  - Б) *нафто- і газопереробка*;
  - В) автотранспорт.
17. Що таке вирмікультура:
- А) систематизована збірка даних про водні ресурси країни;
  - Б) *спеціальне розведення дощових черв'яків (для переробки органічних відходів і підвищення родючості ґрунту*;
  - В) ступінь визначення чистоти води.
18. Оптимальне розв'язання енергетичної проблеми:
- А) *економія енергії*;
  - Б) розвиток атомної енергетики;
  - В) розвиток вітроенергетики.
19. Гарбологія –це:

- А) наука про дім, місцеперебування;
  - Б) наука, яка вивчає ґрунти;
  - В) *сміттєзнавство*.
20. Пляшка чи банка з пластмаси, залишені в лісі, пролежить без змін:
- А) 10 років;
  - Б) 50 років;
  - В) *100 років і більше*.
21. Викинутий папір «з'їдять» невидимки-мікроби за:
- А) *1 -2 роки*;
  - Б) 2 -5 років;
  - В) 20 і більше років.

Тур 2. «Вустами дитини»

У цьому турі учні ознайомляться з найбільш поширеними типами відходів, можливістю їх вторинного використання. Ведучий читає дитячі вислови про відходи (на кожен тип приготовано 5 фраз). Команди повинні якомога швидше здогадатися, що мається на увазі. Переможе та, яка швидше назве відходи. Якщо команда дає неправильну відповідь, з подальшої боротьби вибуває.

Дитячі вислови

1. Його виробляє звичайна корова.
2. У невеликих кількостях він дуже корисний.
3. Коли його дуже багато, це стає справжньою бідою.
4. Потрапляючи у воду, він руйнується; риба та інші організми, що там живуть, починають задихатися.
5. Його необхідно компостувати.

(Гній)

***

1. Я маю дуже багато іграшок , виготовлених з неї.
2. Вона буває різнокольоровою і її дуже легко зламати.
3. Предмети, виготовлені з неї, легкі.
4. Якщо її підпалити, то з'явиться багато чорного диму, який має неприємний запах.
5. Її не можна викидати, тому що вона сама по собі не розкладається.

(Пластмаса)

***

1. Його винайшли китайці.
2. У нас його виготовляють з дерева.
3. Він легко горить.
4. З нього виходить дуже багато сміття.
5. На ньому малюють і пишуть.

(Папір)

***

1. Його виробляють з піску.
2. Найчастіше воно прозоре.
3. Коли падає, розбивається.
4. Якщо його нагріти, воно тягнеться, як тісто.
5. Якщо його кинути у лісі, воно може викликати пожежу.

(Шкло)

***

1. Це те, чого багато в місті, але мало в селі.
2. Особливо, де багато заводів і фабрик.
3. Від цього люди хворіють, нервуються, голосно кричать і цього стає ще більше.

4. Його роблять різні прибори і машини.
5. Спричиняє забруднення повітря та навколишнього середовища, а в деяких випадках – має наркотичну дію.

(Шум)

***

1. Їх майже не видно.
2. Їх найбільше, де працюють фабрики і заводи.
3. Від них у людини астма, бронхіт, рак.
4. Їх можуть збирати на своє листя зелені рослини.
5. У місцях, де їх дуже багато, не росте лишайник.

(Газові відходи)

***

1. Виникає, коли щось стає старим або ламається.
2. Його можна побачити і в місті, і в селі, і навіть біля шляхів.
3. Це можна здати і отримати гроші.
4. З нього можна зробити щось нове.
5. Інколи буває кольоровим.

(Металолом)

***

1. Завжди чорного кольору.
2. Її багато в містах, особливо, де є заводи і фабрики.
3. Це дуже шкідливо.
4. У людини спричиняє хвороби, а одяг стає брудним.
5. Її багато після сталювання чогось.

(Сажа)

***

1. Це те, без чого ми вже не зможемо прожити.
2. Цим ми користуємось щодня.
3. Коли це потрапляє у воду, утворюється багато піни.
4. Вбиває рибу у воді, а рослини на землі.
5. За допомогою цього все стає чистішим.

(Синтетичні миючі засоби)

***

1. Найчастіше забруднює воду.
2. На поверхні води утворює темну пляму.
3. У річці його стає багато, коли в ній миють машини.
4. Воно заважає дихати риbam.
5. Його треба видалити з поверхні води.

(Машинне масло)

Тур 3. «Що може зробити кожен?»

Закінчіть речення.

1. Пишіть з обох сторін, використовуйте більше виробів з... (макулатури).
2. Намагайтеся купувати напої у скляних пляшках, які можна... (використати багато разів, здати у магазин).
3. Не купуйте більше ніж може... (знадобитися).
4. Економте електроенергію та пальне, користуйтеся більше... (громадським транспортом).
5. Одяг, який вже не носите... (можна комусь віддати).
6. Не викидайте старі іграшки, книги: вони можуть... (комусь знадобитись).
7. Дізнайтесь, де поблизу є пункт з прийому макулатури і... (віднесіть використаний папір).

8. Якщо є садова ділянка, використовуйте відходи їжі... (як добрива).

Підраховуються смужки «сміття», підбиваються підсумки. Журі визначає команду – переможницю.

Ведучий. Ерудиціон закінчується. Бережімо нашу Землю! Всюди, на кожному кроці, всі разом і кожен окремо! Адже завтрашній день буде таким ,яким зробимо ми його сьогодні.

Мета :ознайомити учнів з рослинами-символами України, розширити уявлення про красу і багатство рослинного світу; розвивати пізнавальні інтереси, кругозір; виховувати любов та бережливе ставлення до природи рідного краю, його традицій, спадщини, предків.

Хід свята

Учитель . Майже в усіх народів є улюблені рослини - символи, обереги. У канадців – клен, у росіян - берізка, у японців – хризантема, у шведів – волошка , а в нас – калина, верба , тополя, вишня, дуб.

Правду каже українське прислів'я: «Без калини, верби й тополини – нема України».

В українського народу в особливій пошані багато рослин: не можна уявити собі двору , де б не ріс кущ калини; садили вербу, тополь, вишню і, звичайно, прикрашали садибу квітами - барвінком, чорнобривцями, соняшниками, мальвами, червоною рутою.

Учениця.

Вишита колоссям і калиною,
Вигойдана співом солов'я,
Зветься веселково Україною
Неня зачарована моя.
Вишиту колоссям і калиною,
Вироблену кров'ю і мечем,
Називаєм гордо Україною,
І ніхто нам цим не дорікне.

Учень . Щасливі ми, що народились і живемо на такій чудовій, мальовничій землі, в нашій славній Україні. Тут жили наші діди, прадіди, тут живуть наші батьки, тут корінь нашого роду, що сягає сивої давнини. І де б ми не були, скрізь відчуваємо поклик рідної землі.

Різні у світі є країни,
Різні люди є на світі,
Різні гори полонини,
Різні трави, різні квіти...

Є в усіх одна країна,
Найрідніша нам усім,
То – прекрасна Україна,
Нашого народу дім.

Учениця.

Там шумлять степи безкраї,
Наче вмюють говорити!
Там ясніше сонце сяє,
Там солодше пахнуть квіти...

Різні в світі є країни,
Гарні є, є і багаті,
Та найкраще в Україні,
Бо найкраще – в рідній хаті.

Учень. Найбільше шанували в Україні *калину* – символ рідної землі, отчого краю, батьківської хати. Дівчата цвітом калини прикрашали коси. Достиглі кетяги розвішували попід стріхами, і вони червоніли, мов намисто. Калину використовували у весільному обряді: прикрашали коровай, завітчували вінок молодії. З калини робили колиски для немовлят, прикрашали світлиці.

(Пісня «На калині».)

Історик. А звідки ж пішла назва «калина»?

Було це дуже давно, коли на нашу землю хто тільки не нападав. Ось налетіли одного разу турки, а з ними й греків чимало. Розлетілася тоді чутка, що головного воєводу поранено. Тому, хто вилікує його, обіцяли таку нагороду, яку загадає. Прийшла в табір дівчина Пелагея – дуже красива і горда. Вона пообіцяла вилікувати грека, але якщо він ніколи більше не прийде на нашу землю. Грек видужав та покохав дівчину і забрав у Грецію.

У неї була сестра калина. Прощаючись із сестрою, Пелагея сказала: «Твоїм ім'ям, сестро, назву рослину, яку найбільше люблю. Коли цвіте вона, то соловей прославляє її красу, а восени на ній горять дивні ягоди, налиті ніби самою кров'ю щедрої нашої землі, і ті ягоди повертають людині здоров'я. Буде вона зватися калиною...»

Є й інша легенда. Коли на нашу землю напали татари, захопили у полон дівчат і змусили їх привести до своїх осель. Дівчата завели чужинців у непролазні лісові хащі, подалі від рідних домівок. Розлючені чужинці порубали дівчат шаблями. Там, де пролилася кров бранок, зросли калинові кущі з кетягами яскраво-червоних ягід. Плоди калини – ніби краплини крові, а кожна її насінина за формою схожа на людське серце.

Біолог. Калина – кущ або невелике дерево заввишки до 5 м. Це рослина з родини Жимолостеві, має трилопатеві листки, гілки голі. Суцвіття не густе, віночки білі. Плоди ягодоподібні, овальні, яскраво-червоні з однією кісточкою. На смак ягоди і кора – гіркі, терпкі.

Поширена в Європі, Азії, Північній Африці та Америці – відомо близько 200 видів. В Україні є 2 дикорослі види. Найпоширеніша калина звичайна – листопадний розлогий кущ до 4 м висоти, з 3-лопатовими опушеними листками й червоними соковитими плодами. Медонос. Деревина міцна, йде на виготовлення шевських цвяшків.

На Правобережжі росте калина цілолиста, або гордовита, - кущі 1 – 3 м заввишки, з овальними листками, білими квітками та чорними плодами. Росте в підліску, на галявинах широколистяних лісів, узліссях і в балках в районі Західного Лісостепу і Прикарпаття. В культурі здавна. Має декоративне та лісомеліоративне значення.

У деяких ботанічних садах і парках вирощують калину канадську гордовиту з блискучими темно-зеленими і синьо-чорними листками.

Лікар. Кора і ягоди калини мають лікувальні властивості. Спиртовий екстракт калини та її відвар – добрі кровоспинні засоби. Люди вживають ягоди як потогінний, послаблюючий засіб, а ягоди з медом їдять під час гострих респіраторних захворювань, хвороб печінки.

Соком калини очищують обличчя щоб рум'янилось. У народі кажуть: «Червона калина від ста хвороб лікує». П'ють її при кашлі, серцевих нападах, високому тиску.

Учениця.

Гей, у лузі червона калина,

Гей, гей, нахилилася.

Чогось наша славна Україна

Гей, гей, засмутилася.

А ми тую червону калину
Гей, гей, піднімемо,
А ми ж свою славу Україну
Гей, гей, розвеселимо.

Українці наділяють калину лагідними епітетами, називають її червоною добро вітою. Красиву дівчину порівнюють з калиною. «Зацвіла в долині червона калина, ніби засміялась дівчина-дитина» - писав великий Кобзар.

Учень. За що ж ми любимо калину. За її білий цвіт травневий, за кетяги червоних ягід на тлі осіннього згасання природи, за терпкувато-кислий смак її плодів.

Читці. Безліч пісень, віршів, легенд складено про цю рослину.
У калини китиці червоні,
У калини білі-білі квіти.
Я тримаю гілочку червону,
А здається – усміх України.

Дуже любив калину Тарас Шевченко. У Кирилівці, неподалік від місця, де стояла хата поета, і досі росте величезний кущ калини – такий самий, як той, що в ньому ночував малий сирота Тарас, коли мачуха виганяла його з хати.

У багатьох віршах Шевченка є образ калини.

Тече вода з-під явора,
Яром на долину,
Пишається над водою
Червона калина...

Калина коло хати – символ щастя і родинного благополуччя.

Говорила мати: «Не забудься, сину,
Як збудуєш хату, посади калину.
Білий цвіт калини – радість України.
А вогняні грона – наша кров червона.
Зоряна калина – і краса, і врода
Нашої країни, нашого народу».
Пам'ятаєш, сину, що сказала мати:
«Посади калину в себе біля хати».

(Аудіо запис народних пісень «Зацвіла в долині червона калина», «Ой, є в лісі калина».)

Учень. Символом України є також **верба**. Своїм корінням вона скріплює стрімкі береги та греблі, красується обабіч доріг. Верби над ставком – традиційна прикмета українського села.

Гляньте на неї ранньої весни, коли ще всі дерева стоять голі – вона вже вкрита ніжними молоденькими листочками. А через кілька днів зацвітає запашним жовтим цвітом.

Красуня-верба – корисна рослина, недарма народ здавна її оспівував, складав про неї легенди, казки.

Читець.
Вербова гілка у мене на столі,
Як символ сонця і тепла,

Ще схованих в імлі, як знак зеленої весни,
Котра ще вдалині.
Як знак, що щастя сад рясний даровано мені,
Вербова гілка на столі у мене розцвіла...

Біолог. Із 500 видів верб, поширених на землі, 30 росте в Україні. Серед них – біла, ламка, попеляста, козача, пурпурова. Найбільше верби прислужилися річкам та ставкам. Міцно пустивши коріння в землю, стримують зсуви, не допускаючи підточування ґрунту водою, запобігають ерозійним процесам. Вербви є природним фільтром від усіляких домішок, що містяться у водах річок та озер, недаремно люди завжди брали воду для пиття під вербою. Вербва очищає не тільки воду, а й повітря. Квіти її дають багато пилку та нектару, коли ще нічого не цвіте. Високо цінують вулики із верби – у них бджоли не хворіють.

Вербва – рід дводомних дерев і кущів із родини Вербові. Листки чергові, цілісні, черешкові, з прилистками. Квітки одностатеві, з редукованою оцвітиною, зібрані в сережки, розвиваються одночасно з листками або раніше. Плід – одногніздна коробочка. З декоративною метою біля водойм, у садах і парках розводять садові плакучі форми верби білої, прегарної, вавилонської.

Деревину використовують у будівництві, на паливо, для вироблення целюлози. З гілок плетуть меблі, кошики. Кора йде для дублення шкір.

Розмножують вербу переважно живцями, насінням. У природних умовах насіння втрачає схожість вже через 2 – 3 дні.

Лікар. Вербва – дерево цілюще. Настій з кори знижує температуру, його вживають в разі грипу, вірусних інфекцій, ревматизму. З вербової кори в першій пол. XIX ст., було видобуто саліцилову кислоту.

Саліциловий спирт, саліцилова кислота, саліциламід, аспірин – ці ліки добре відомі та широко застосовуються.

Учень. Опоетизована народом вербва шанована не випадково. У язичницькі часи наші пращури вірили, що вона охороняє людей та їх житло від злих духів. Слов'яни вважали вербу символом родинного вогнища.

Учень. Коли Тараса Шевченка відправляли з Орської фортеці на заслання, по дорозі, біля пристані в місті Гур'єві, знайшов він гілочку верби. І так затужило його серце за рідною Україною, що не зміг покинути її, взяв із собою. Прибувши до місця заслання, посадив ту малу лозину на непишному солдатському городі. Прийнялася гілочка, переборола і спеку, пішла в гору і стала могутнім деревом. Уже друге сторіччя стоїть «Шевченківська вербва», шанують і оберігають її мешканці міста Форт Шевченка.

А коли відзначали 110-річчя з дня смерті Кобзаря, звідти, з півострова Мангшлак, привезли в Україну маленьку гілочку від «поетової верби». Її врочисто посадили у Львові в Стрийському парку. Тепер це вже доросле дерево. І росте близька родичка верби, якою колись милувався Тарас Шевченко, як живий пам'ятник невмирущому українському поетові.

Читець.

Розповідь про Тарасову вербу

У дикій пустелі далеко від нас
У царській неволі карався Тарас.
Спитаєте, діти: - Завіщо? Чому?
Хотів Тарас волі народу своєму,
Бо горе і сльози були навкруги,
Бо волю скували царі в ланцюги.

- Вставай, мій народе, вставай не барись, -
- Промовив Шевченко, - за волю борись!
Жени царя-ката, вогнем осліпи!
...Забрали в солдати, загнали в степи ...
Чужими пісками Шевченко пішов
І прутик вербовий в пилюці знайшов.
Підняв Тарас прутик, зрадів, як добром.
Згадав рідні верби над рідним Дніпром.
І плакав, і мріяв, і виніс води,
І прутик вербовий в піску посадив.
В далекім степу зеленіє верба –
За Україною туга-журба.

М. Хоросницька

Отже, верба була священною для наших предків, священною вона повинна залишитися і для нас.

Учень. Вишня, вишневі сади супроводжують наші оселі хтозна і відколи, немов тут і батьківщина цього чудового дерева.

Садок вишневий коло хати,
Хрущі над вишнями гудуть,
Плугатарі з плугами йдуть,
А матері вечерять ждуть...

Т. Шевченко

Наші предки слов'яни зустрічали Новий рік з квітучою вишнею. Незадовго до свята діжку, у якій росло деревце, вносили в хату. В теплі розвивалися бруньки, і дерево рясно вкривалося ніжним біло-рожевим цвітом. Квітуче дерево залишалось в хаті аж до весни. Потім його висаджували в теплу землю.

Біолог. Вишня – рід дерев і кущів родини Розові, що налічує 130 видів. Є серед них велетні й карлики.

Вишня – дерево до 7м заввишки з кулястою кроною. Листки цілісні, чергові, яйцеподібні, які рано відпадають. Квітки білі, зібрані в зонтоподібні або гроноподібні суцвіття. Плід – соковита кістянка. Свіжі плоди кисло-солодкі, багаті на вітаміни, мікроелементи. В Україні найпоширеніші вишня звичайна і степова.

Читець.

Вишенька

Посадив п'ять вишень тато,
А однеєнку – я.
Будуть птиці прилітати
У вишневий сад.
Заспівають, защебечуть -
Буде двір наш рад.
Будуть в цвіті білі ночі,
Будуть бджоли вдень,
Буду з хлопцями співати
Молодих пісень.
Ми змайструєм гарну лавку
В нашому садку,
Буде дідусь сидіти
Тут у холодку.
Скоро дерево зародить

Ягоди смачні,
Буде рідним і сусідам,
Буде і мені.
Гість прийде до нас і скаже:
- Гарно ти зробив,
Що ці вишні кучеряві
З татом посадив

Учень. Мальви, чорнобривці, мак, півонії, ружа, м'ята, любисток, безсмертник, барвінок, соняшник за тином – ось далеко не повний перелік квітів, що прикрашали оселі українців.

Україну можна назвати барвінковим краєм. Прекрасна, осяйна ця рослина. Квітневої пори на коротких прямостоячих пагонах розкриваються ніжні, кольору небесної блакиті п'ятипелюсткові квіти – це цвіте **барвінок**.

Ця вічнозелена трав'яниста рослина зберігає свій колір і свіжість навіть під снігом. З хрещатого барвінку плетуть весільні вінки.

Барвіночку мій хрещатий
Барвіночку мій хрещатий,
Зелений, дрібний,
Ой, я ж тебе викохала,
Хороший, рясний!
Я ж садила, поливала
Тебе на весні,
Я ж думала на віночок
Здасися мені!
Леся Українка

Історик. У середні віки барвінку приписували чудодійну силу і вважали його символом вічності. Казали, що він оберігає від влади диявола і всякої нечисті. І через те вішали над дверима оселі й ніколи не викидали на смітник, а лише у воду.

Легенда про барвінок

Жили колись собі чоловік із дружиною у любові та злагоді. А найбільшою потіхою для них був їх синочок Бар. Виріс він гожим парубком. Багато дівчат мали собі на думці віддатися за нього. Сохло серце за Баром і у відьминої дочки. Та то сватався Бар до дівчини на ім'я Вінка. Ніяка ворожба не могла розбити того кохання.

Прийшов день весілля. Щасливі молодята стояли на воротах для батьківського благословення і чекали, щоб піти до церкви до шлюбу. Аж тут де не взялася ворожка з дочкою. Ворожка стала перед молодими, окропила їх смердючим зіллям і проказала закляття. За хвилю, де стояли Бар і Вінка, вже нікого не було. Кинулися люди до ворожки, а вона злетіла до хмар сірою галкою.

Впала Барова мати на те місце, де стояв її син, і скропила землю слізьми. І сталося диво: на очах у всіх із землі проросло зелене зілля, уквітчане дрібним білим цвітом, яке назвали барвінком. І в'ється він до хат, до батьківських могил. Кожна дівчина влітає його в свій весільний букет.

Учень. Барвінок символізує віру в свої сили, все переможність природи, символи кохання, вірної і взаємної любові, краси і пам'яті.

Барвінок

Недавно ще гула метелиця,

Іще лежить в низинах сніг,
А вже барвінку листя стелиться
Зеленим килимом до ніг.
Воно під снігом і під кригою
Всю зиму зелень берегло
І вперше стрінуло з відлигою
Весняне сонце і тепло.
Із перемогою і славою
Весна з'являється на світ.
І квітне радістю яскравою
Барвінковий яскравий цвіт.
Н. Забіла

Біолог. Барвінок – трав'яниста вічнозелена рослина, росте на схилах, в лісах, узліссі. Барвінок – рід багаторічних рослин або кущів родини Барвінкові. Стебло слабе, з піднятими гілками, що несуть квітки. Листки супротивні, еліптичні, вічнозелені. Квітки великі, поодинокі блакитні, фіолетові або білі. Із 7 видів в Україні росте3: барвінок трав'янистий, барвінок малий і барвінок великий.

Лікар. Траву барвінку застосовують при туберкульозі, дизентерії, коліті, зубному болі. Знижує кров'яний тиск.

Учень. Оспіваний барвінок у народних піснях. (Аудіо запис пісні «Несе Галя воду»)

Учень.

Ми бачимо, з якою пошаною наш народ ставився до кожної рослини. Ми повинні вчитися у своїх предків цінувати природу, адже також є її часткою. Якщо людина не шанує своїх традицій, не береже природу, вона жорстоко розплатиться за свої помилки. Приклад тому – Чорнобиль, річки, що висихають («ще назва є, а річки вже немає», як пише Ліна Костенко), земля, отруєна хімікатами, якою небезпечно ступати босими ногами. Про це пише У своєму вірші поетеса з Коломиї О. Бабій:

Давно хрущів над вишнями нема,
Садки вишневі сохнуть поодиночі.
Відважний навіть босий по стежинці
Уже не вийде в поле край села.

Учениця. Тож не губімо наших зелених побратимів. Пам'ятаймо завжди, що найгарніша квітка – та, що на стеблі, а зірвана – гине і вкорочує життя цілому виду. Прислухайтесь до прохання квітів:

Ми завжди були б щасливі,
І пахучі, і красиві,
Якби в полі, в лісі, в лузі
Бачили б нас тільки друзі.
Ті, які б нас не топтали,
Без потреби не зривали,
А на клумбах, вдома, в школі
Висівали б нас доволі,
Доглядали, поливали.
Ми б красу їм дарували!